

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กิจกรรมการจัดการความรู้ และปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลในเครือข่ายโรงพยาบาลกรุงเทพ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยในจำนวน 95 คน ที่ปฏิบัติงานในเครือข่ายโรงพยาบาลกรุงเทพ 12 แห่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาค	โรงพยาบาล	จำนวน(คน)
ภาคกลาง	โรงพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพ	7
	โรงพยาบาลกรุงเทพพระประแดง	5
	โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท	7
	โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์	8
	โรงพยาบาลบางกอกเนอสซิ่งโฮม	8
ภาคตะวันออก	โรงพยาบาลกรุงเทพ พัทยา	8
	โรงพยาบาลกรุงเทพระยอง	9
	โรงพยาบาลกรุงเทพ จันทบุรี	10
	โรงพยาบาลกรุงเทพตราด	7
	โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา	7
ภาคใต้	โรงพยาบาลกรุงเทพ ภูเก็ต	9
	โรงพยาบาลกรุงเทพ หาดใหญ่	10

กลุ่มตัวอย่าง

1. คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยใน เป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยโดยใช้ตาราง เครชชีย์และมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970) อ้างตามบุญใจ, 2545) จากประชากร 95 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 76 คน ทำวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายวิธีจับฉลากแบบไม่แทนที่ (sampling without replacement) โดยทำฉลากรายชื่อผู้บริหารการพยาบาลในแต่ละโรงพยาบาลและนำมาจับฉลากแบบไม่แทนที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการทบทวนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังภาคผนวก คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าหอผู้ป่วยใน ฝ่ายการพยาบาล จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาพยาบาล ประวัติการอบรมเกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล ประวัติการอบรมทางด้านการจัดการความรู้ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงานที่รับผิดชอบ จำนวนเตียงที่โรงพยาบาลสามารถรับผู้ป่วยได้ทั้งหมดในขณะนี้ และในการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ท่านได้ให้บุคลากรในหน่วยงานเข้าร่วมหรือไม่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามกิจกรรมในการจัดการความรู้ทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามกรอบแนวคิดของนาโนกะและทาเคอุชิ ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย กิจกรรม 7 ด้าน รวม 63 ข้อ ดังนี้ คือ

1. การสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้จำนวน 6 ข้อ (ข้อที่1-6)
2. การสร้างทีมจัดการความรู้ จำนวน 17 ข้อ (ข้อที่7-23)
3. การปรับโครงสร้างองค์การให้มีหลายระบบ จำนวน 6 ข้อ (ข้อที่24-29)
4. การสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเข้มข้น จำนวน 9 ข้อ (ข้อที่30-38)
5. การใช้พนักงานระดับกลางในการขับเคลื่อน จำนวน 9 ข้อ (ข้อที่39-47)
6. การพัฒนากระบวนการบริการ จำนวน 6 ข้อ (ข้อที่48-53)
7. การสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก จำนวน 10 ข้อ (ข้อที่54-63)

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์เลือกตอบ และให้คะแนนวัดเป็นความถี่ในการปฏิบัติดังนี้

- 4 หมายถึง ปฏิบัติสม่ำเสมอ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง
- 2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

การแปลผล คะแนนความถี่การปฏิบัติ กิจกรรมการจัดการความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยใช้เกณฑ์ค่าพิสัยแบ่งเป็น 3 ระดับ (ธวัชชัย, 2542) ได้แก่

ระดับการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย
มาก	3.01-4.00
ปานกลาง	2.01-3.00
น้อย	1.00-2.00

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามทั้งหมด ผ่านการพิจารณาหาความตรงตามเนื้อหาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และหัวหน้าแผนกพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โรงพยาบาลกรุงเทพทศใหญ่ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหา

2. การหาความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลในเครือโรงพยาบาลกรุงเทพ จำนวน 17 คน และ คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในภาพรวมเท่ากับ 0.83 เพื่อให้ค่าความเที่ยงมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ได้มีการปรับคำถามที่ซ้ำซ้อนออกบางข้อ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. วิจัยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างพร้อมโครงการวิจัย ตัวอย่างเครื่องมือการวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. เตรียมผู้ช่วยวิจัย เป็นพยาบาล ระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการช่วยทำวิจัยซึ่งจะทำหน้าที่ในการแจกแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

4. ส่งโครงการวิจัยและแบบสอบถามถึงผู้ช่วยวิจัยพร้อมแจ้งรหัสรายชื่อ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาที่ตอบแบบสอบถามโดยผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามตามรหัสรายชื่อของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 4 อาทิตย์

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แนะนำชื่อผู้ทำวิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในครั้งนี้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
2. ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และส่งข้อมูลกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่ พฤศจิกายน 2548 ถึง ธันวาคม 2548 เป็นระยะเวลา 2 เดือน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ก่อนการบันทึกข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ได้รับกลับมามีจำนวน 76 ฉบับ (ร้อยละ100) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ส่งโครงการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยด้านจริยธรรมโดยคณะกรรมการจริยธรรมและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง คณะพยาบาลศาสตร์
2. ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือไม่เข้าร่วม สามารถยกเลิกหรือปฏิเสธการตอบแบบสอบถามโดยไม่มีผลกระทบใดๆในการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ข้อมูลว่าลักษณะข้อคำถามไม่ได้ทำอันตรายหรือเพิ่มความเสียหายใดๆให้กับกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูล ที่ได้มาจะได้รับการปกปิดเป็นความลับ ผลการวิจัยไม่นำเสนอเป็นรายบุคคลแต่นำเสนอในภาพรวมใช้เผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์เฉพาะวิชาการเท่านั้น ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทุกคนยินยอมเข้าร่วมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 11.5 และวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าหอผู้ป่วย วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลระดับการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดการความรู้ของหัวหน้า
หอผู้ป่วย วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)